

नेपाल गजेट

भाग ३

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ६] काठमाडौं, माघ ८ गते २०१३ साल [संख्या ३७

प्रादेशिक विकाश योजना (राप्तीदूनको जमीन बिक्री वितरण)
नियम २०१३

प्रादेशिक विकाश योजनाहरू [कार्यान्वित गर्ने] ऐन २०१३ को दफा ५ लो दिइएको अधिकारको प्रयोग गरी सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:- [१] यो नियमहरूको नाम प्रादेशिक विकाश योजना (राप्तीदूनको जमीन वितरण) नियम २०१३ रहेको छ ।

[२] यो नियमहरू तुरुन्त लागू हुनेछन् ।

२. परिभाषा:- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यी नियमहरूमा :-

[क] 'विकाश क्षेत्र' भन्नाले ऐनको दफा २ अनुसार सरकारले विकाश क्षेत्र भनी घोषित गरेको क्षेत्र सम्मबुद्ध ।

[ख] 'राप्तीदून विकाश विभाग' भन्नाले सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाश गरी यसै नामले तोकेको सरकारी अड्डा सम्मबुद्ध ।

[ग] 'माल अड्डा' भन्नाले विकाश क्षेत्रभित्र वा विकाश क्षेत्रको अन्तर्गतमा रहेको यी नियमहरू बमोजिमको काम कारवाई गर्न

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

सरकारले तोकेको माल अड्डा वा अड्डाहरु सम्भनुपर्छ ।

[घ] 'सानो फार्म' भन्नाले घटीमा ४ बिघादेखि बढीमा १० बिघा-
सम्म जमीन भएका प्लट सम्भनुपर्छ ।

[ङ] 'मझौला फार्म' भन्नाले घटीमा ११ बिघादेखि बढीमा २५
बिघासम्म जमीन भएका प्लट सम्भनुपर्छ ।

(च) 'ठूलो फार्म' भन्नाले घटीमा २६ बिघादेखि बढीमा ५० बिघा-
सम्म जमीन भएका प्लट सम्भनुपर्छ ।

(छ) 'समिति' भन्नाले नियम ६ अनुसार गठन गरिने सञ्चित सम्भनु-
पर्छ ।

३. फार्मको विभाजन:— विकास क्षेत्रभित्रको आवेद लायक जमीन ६० प्रति-
शत सानो फार्म, ३० प्रतिशत मझौला फार्म, र १० प्रतिशत ठूलो फार्ममा
विभाजन गरिनेछ ।

४. फार्मको मूल्याङ्कन:— नियम ६ बमोजिम गठन भएको समितिले फार्मको
मूल्य तोक्दा देहायको तरिकाले तोक्नेछ ।

(क) सानो फार्ममा प्रतिबिघा रु २५० मा नघटाई,

(ख) मझौला वा ठूलो फार्ममा प्रतिबिघा रु ५०० मा नघटाई,

५. जमीन किन्न पाउने अधिकार र प्राथमिकता:— (१) विकास क्षेत्रभित्रका जमीन
नेपाली नागरिकले मात्र किन्न पाउनेछन् । मझौला फार्म समितिले उप-
युक्त जमीन नभएको आफैले खेती गर्ने भूमिहीन परिवार भनी ठहर्‍या-
इएको परिवारलाई विक्री गरिनेछ ।

[२] उपनियम [१] को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल प्रभाव नपारी जमीन
किन्न पाउने प्राथमिकता देहायका क्रमबमोजिम हुनेछ ।

[क] ज्याला मजुरी ली विकास क्षेत्रमा काम गर्ने कृषिको अनुभव
भएका व्यक्तिहरू वा बाढीको कोपले भूमिहीन भएका कि-
सानहरू ।

[ख] असल चरित्र र असल स्वास्थ्य भएका मेहनती र कृषिको अ-
नुभव भएका व्यक्तिहरू ।

[ग] असल चरित्र र असल स्वास्थ्य भएका मेहनती र कृषि-शिक्षा प्राप्त
गरेका व्यक्तिहरू ।

[घ] बखलवाला सरकारी कर्मचारी वा सरकारी नोकरीबाट बात

नलागी हटाइएका व्यक्तिहरू वा सरकारी नोकरीबाट निवृत्त भएका व्यक्तिहरू वा सरकारी नोकरी छाडेका व्यक्तिहरू।

(३) याद कुनै व्याक्त वा प्रचलित कानूनअनुसार रजिष्टर्ड भएको व्यक्ति-सरहको कुनै संस्थाले आफ्नो कार्यक्रम र योजनासमेत पेश गरी विकाश क्षेत्रभित्रको जमीन किन्ने दरखास्त गरेमा समितिले त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थालाई ५० बिगाहाको र दुइ प्लटसम्म बिक्री गर्न सक्नेछ। त्यसरी बिक्री गरिने जमीनको मूल्य जमीन निजको नाममा दर्ता हुनु अगावै दरखास्तवालाको चुक्ता भु पनेछ र समितिले अदलबदल गर्न स्वीकृति दिएमा बाहेक त्यस जमीनमा समितिले मज्जुर गरेको योजना र कार्यक्रम अनुसार नै दरखास्तवालाको खेती गर्नु पर्नेछ।

तर यस उपनियम अन्तर्गत बिक्री गरिने फार्महरूको कूल क्षेत्रफल १८०० बिघाभन्दा बढी हुनेछैन।

६. समिति:—[१] विकाश क्षेत्रभित्रको जमीनबिक्री वितरण गर्ने कामको निमित्त नेपाल सरकार योजना विकाश भन्त्रालयले देहाय बमोजिमको एक समिति गठन गर्नेछ।

राष्ट्रीदून विकाश विभागका का-डाइरेक्टर

अध्यक्ष

कृषि विभागका प्रतिनिधि

सदस्य

त्रिभुवन ग्राम विकाश विभाग

सदस्य

सहकारी विभाग

सदस्य

माल अड्डा

सदस्य

श्री ५ महाराजाधिराजको सवारीमा चुनिएका

पंचायतका अध्यक्ष

सदस्य

माटोको विशेषज्ञ यू. एस्. ओ. एम्. नेपाल

सल्लाहकार

[२] समितिलाई चाहिने वास भ्रमण कारिन्दा र आर्थिक सुविधाको प्रबन्ध राष्ट्रीदून विकाश विभागले गर्नेछ।

७. समितिको काम र अख्तियार:—नियम ६ बमोजिम गठन गरिएको समितिले देहायका कामहरू गर्नेछ।

[क] प्रत्येक फार्मको मूल्य तोक्ने।

[ख] जमीन बिक्री वितरणको निमित्त दरखास्त माग्ने।

[ग] कुन दरखास्तवालालाई कति जमीन दिने हो, त्यसको निर्णय गर्ने।

[घ] विकाश क्षेत्रभित्र आफ्नो मुकाम स्थापना गर्ने।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट ४४८५ गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

[क] सरकारी वा सार्वजनिक कामको निमित्त मोल छिर्ने वा नलिई जमीन दिने ।

[ख] आफ्नो कामको रेकर्ड सुरक्षित राख्ने ।

८. जमीनको मोल भुक्तानी:- (१) सानो फार्म किन्ने व्यक्तिले फार्मको मूल्यको २ दुइ प्रतिशत राप्तीद्वारा विक्रयमा तुरुन्त दाखिल गर्नु पर्छ र बाँकी मूल्य बराबरी २० वार्षिक किस्तामा माल अड्डामा बुझाउनुपर्छ ।

[२] मझौला फार्म वा ठूलो फार्म किन्ने व्यक्तिले फार्मको मूल्यको १० प्रतिशत राप्तीद्वारा विक्रयमा तुरुन्त दाखिल गर्नु पर्छ र बाँकी मूल्य बराबरी १० वार्षिक किस्तामा माल अड्डामा बुझाउनुपर्छ ।

[३] फार्म किन्ने व्यक्तिले फार्मको पूरै मूल्य राप्तीद्वारा विक्रयमा दाखिल गर्ने वा शुरूमा बुझाउनुपर्ने किस्ता बुझिई बाँकी किस्ता उपनियम (१) वा [२] मा तालिकाको अवधिभित्र वा सो अवधिभित्रै माल अड्डामा दाखिल गर्न पाउनेछन् ।

९. जमीन किन्नेको दायित्व:- [१] कुनै परिवारको सदस्यहरूमध्ये एक सदस्यलाई मात्र एक फार्म विक्री गरिनेछ ।

[२] उपनियम (१) बमोजिम किन्नेकोजग्गा मोहियानीमा कमाउन दिन वा टुक्रा पारी बेच्न वा टुक्रा पारी दान बाबकसीस दिन टुक्रा पारी अंशबन्ड गर्न पाइनेछैन ।

(३) आफैले ३ वर्ष लगातार खेती नगरी, सरकारलाई बुझाउनुपर्ने पूरा रकम चुक्ता नगरी फार्म बेच्न वा दान दिन वा बकसीस दिन पाइने छैन । तर दर्तावालाको मृत्यु भएमा हकदारले आफ्नो नाममा नाङ्ग सारी गर्न पाउनेछ । तर धेरैजसो हकदार भएमा अंशबन्डा गर्दा फार्म टुक्रा पार्न पाइनेछैन ।

१०. जमीन दर्ता पोत मिनाहा र पोत अनुली:- (१) समितिको सिफारिसअनुसार माल अड्डाले जमीन दर्ता गर्नेछ ।

(२) सानो फार्म किन्ने व्यक्तिले पहिलो ३ सालको पोत माफी पाउनेछ ।

(३) मझौला फार्म वा ठूलो फार्म किन्ने व्यक्तिले आफूले किनेको जमीनमध्ये ७५ प्रतिशत जमीनमा खाद्यान्नको खेती गरेमा मात्र प्रथम ३ वर्षको पोत माफी पाउनेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिमको फार्म किन्ने व्यक्तिले आफूले किनेको जमीनमध्ये ७५ प्रतिशत जमीनमा खाद्यान्नको खेती गरेको छ छैन सो कुरा आधिकारिकता सुदण्ड विकासको प्रमाणीत गरेको छ कि छैन सो कुरा सुदण्ड र कति प्राप्ति जमीनमा कुन किसिमको प्रमाणीत गरेको छ सो कुरा सुदण्ड

राप्तीदून विकास विभागले जाँची त्यस मझौला फार्म वा ठूलो फार्म किन्ने व्यक्ति तिनै पर्ने पोतको अंक किटान गर्नेछ र माल अड्डाले राप्तीदून विकास विभागले किटान गरेबमोजिमको पोत असुल गर्नेछ।

(५) सानो फार्मको मालपोत असुल गर्ने तरिका बारे राप्तीदून विकास विभागले किता सभै गरी सो किता सभैको रिपोर्टको आधारमा मना-सिव व्यवस्था गर्नेछ।

११. सरकारी सहायता:- [१] फार्म धनीको दरखास्त परी समय र सुविधाले भ्यापमा सरकारले पर्ती बाँकी फार्महरू पहिला पटक जोताई दिने प्रवन्ध गर्नेछ। यस किसिमको जोताईमा सानो फार्मलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

[२] उपनियम [१] बमोजिम जोताउदा लागेको लगत खर्च फार्म धनीले किस्ताबन्दो गरी २ वर्षभित्र अथवा समितिले आवश्यक ठहराई बढा-बढी म्यादभित्र माल अड्डामा बुझाउनुपर्छ।

१२. माल अड्डाको कर्तव्य र अधिकार:- [१] यो नियमहरूमध्ये सबै वा कुनै नियम उल्लंघन गर्ने फार्म धनीबाट समितिको सिफारिसमा माल अड्डाले फार्म जफत गरी यो नियमहरू बमोजिम विक्री गर्नेछ।

[२] फार्म धनीले किस्ताबन्दो गरी बुझाउनुपर्ने रकम म्यादभित्र बुझाउन नसकी सो म्याद नाघेको भित्तिले ६ महिनाभित्र बुझाउन नल्यापमा माल अड्डाले महिनाको सयवटा १ का हिसाबले व्याजसमेत ली बुझनेछ।

[३] फार्म धनीले उपनियम [२] बमोजिम बुझाउन नल्याप माल अड्डाले देहाय बमोजिम गर्नेछ।

[क] बुझाउनुपर्ने रकम नबुझापमा राप्तीदून विकास विभागमा सूचना दिने

[ख] बुझाउन पर्ने रकम बुझाउन नसकी थप म्यादको अनुरोध गरे-कोमा थप म्याद दिन सामतिको सिफारिस भए महिनाको सय-कडा १ को हिसाबले व्याज ली रकम बुझी दिने।

[४] उपनियम (२) र [३] बमोजिम व्याजको हिसाब गर्दा कुनै महिनाको कुनै भान समेत पूरै माहना समझनेछ।

[५] सरकारका आदेशानुसार समिति विघटन भएपछि समितिको काम माल अड्डाले गर्ने छ।

आज्ञाले—

भोमबहादुर पौडेल,

सक्रेटरी- योजना विकास मंत्रालय

